

Hodnocení tělesného růstu a vývoje dítěte

Mgr. Štěpánka Vybíralová

Hodnocení tělesného růstu a vývoje dítěte

- růst dítěte lze objektivně hodnotit především měřeními hmotnosti, obvodu hlavy a tělesné výšky
- sledování těchto hodnot je důležité při posuzování výživového a zdravotního stavu jedince

Základní růstové charakteristiky

- hlavními charakteristikami růstu tělesného jsou tělesná délka a hmotnost
- jsou často doplněny obvodovými charakteristikami a některými indexy
- vše vždy posuzujeme podle pohlaví a vzhledem k věku
- velmi důležitá je technika měření

Tělesná délka

- její přírůstek je největší v prvním roce života dítěte
- v druhé polovině prvního roku se křivka oplošťuje a klesá růstová rychlost
- druhý vrchol nastává na začátku puberty
- předpokladem pro dobrý růst je dostatečná výživa a fyziologická endokrinní situace
- do dvou let se tělesná délka měří vleže pomocí korýtky a od dvou let ve stoje

Hmotnost

- hmotnost a její přírůstek, je ukazatelem tělesného prospívání
- v prvních dnech po porodu hmotnost nejprve klesá až o 10 %
- v prvním čtvrtletí prvního roku života je přírůstek velmi vysoký, později postupně klesá
- minimální přírůstek ve třetím roce života a dále se pak kontinuálně zvyšuje až do puberty
- hmotnost se u dětí do 18 měsíců zjišťujeme na kojenecké váze, u dětí, které již zvládnou samostatný stoj, vážíme děti na osobní váze
- údaje o hmotnosti zaznamenáváme do percentilového grafu

Růst hlavy

- intrauterinně a v prvním roce života velmi rychlý
- u donošeného dítěte je obvod hlavy 35 cm, na konci prvního roku 47 cm, což je 80% hodnoty v dospělosti
- uzávěr velké fontanely je mezi 10. a 14. měsícem
- přírůstek hlavy je dobrým indikátorem růstu mozkové tkáně
- obvod hlavy měříme pásovou mírou, která je vedená přes obočí a vzadu přes největší vyklenutí týlu

Hmotnostně výškový poměr

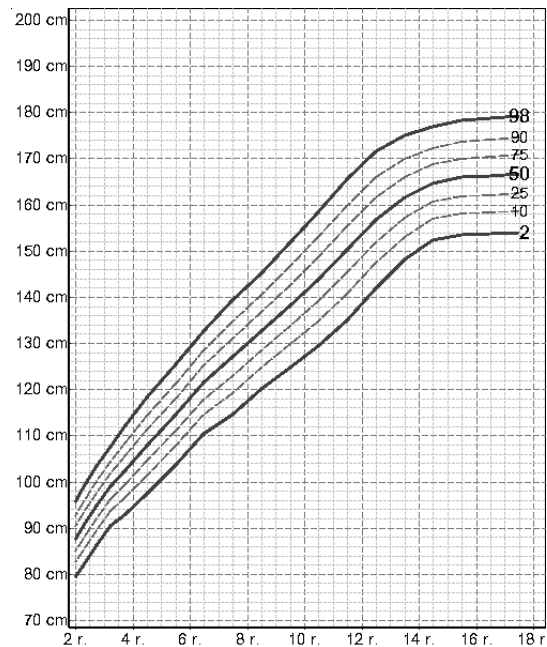
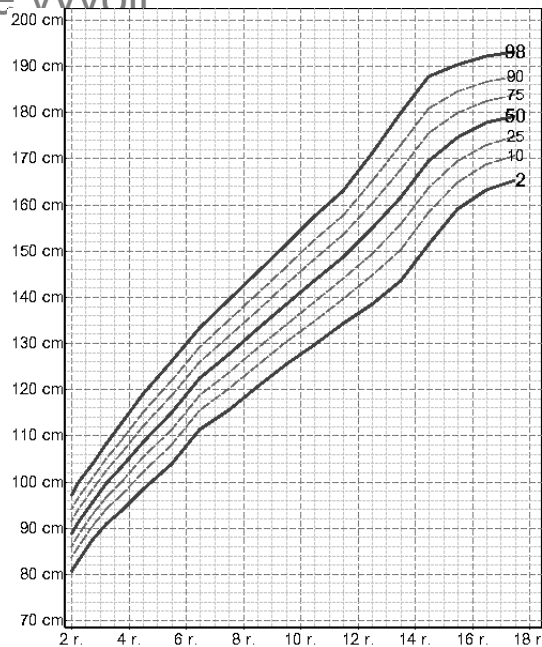
- hodnotíme tělesnou stavbu podle dosažené hmotnosti vzhledem k tělesné výšce
- nejčastěji podle percentilových grafů

Růstové grafy

- běžně užívané percentilové grafy vymezují pásmo širší normy růstu mezi 3. a 97. percentilem, do které zapadá 94 % dětí daného věku
- padesátý percentil, prostřední silná čára, vystihuje nejčastější hodnotu tělesného znaku v dané populaci
- pásmo mezi 25. a 75. percentilem, se nazývá pásmo střední tělesné výšky, kde je 50 % všech naměřených hodnot
- děti pod 3. a nad 97. percentilem tvoří asi 3 % a zahrnují jedince s ještě fyziologickou variantou, velmi velké nebo naopak velmi malé postavy, ale i jedince s poruchou růstu

Percentilové grafy

- slouží k hodnocení růstu dítěte vzhledem k populační normě a k odhalení odchylek ve vývoji

Percentilové grafy ukazují

- postavení dítěte v populaci, percentil = procento dětí stejného věku a pohlaví, které mají hodnotu nižší než dané dítě, např. 75. percentil váhy → 75 % dětí váží méně
- trend růstu v čase, sleduje se, zda dítě roste stabilně v rámci svého percentilu, nebo jestli trend stoupá/poklesává

Percentilové grafy ukazují

- včasné odhalení odchylek, podvýživa / neprospívání → pokles percentilu, obezita → rychlý vzestup percentilu, růstová retardace nebo nadměrný růst → odchylka od standardní křivky
- porovnání s normou, percentilové křivky vycházejí z velkých populačních studií (WHO), umožňují objektivně posoudit, zda růst dítěte odpovídá očekávání pro věk a pohlaví

Body mass index

= BMI

- vypočítáme tak, že vydělíme údaje o hmotnosti v kg druhou mocninou výšky uvedené v metrech BMI

=hmotnost v kg/výška v m na druhou

Hodnocení tělesného růstu

- základní pomůckou je percentilový graf tělesné výšky, jehož podkladem jsou národní referenční studie
- po provedení měření dítěte, můžeme okamžitě porovnat s výškou jeho vrstevníků, a zda se jeho výška rovná normě
- důležité je průběžné zakreslování výšky, kdy můžeme lehce odhalit změnu postavení v percentilové síti

Hodnocení tělesného růstu

- po měření zaznamenáváme hodnoty do příslušných grafů jako body, pro názornější představu si můžeme tyto body spojit a jasně vidíme růstovou křivku
- tato křivka by měla probíhat rovnoměrně s křivkami percentilovými, nejlépe v rozpětí 25. a 75. percentilu
- pokud je v křivce mírná niance oproti normám, je vhodné přihlédnout k vzrůstu a konstituci rodičů